

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/22/2025
Identifikačné číslo spisu:	1320203896
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1320203896.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Zatisie s. r. o., Bratislava, Zátisie 10/a, IČO: 44237588, právne zastúpenou Falcon Legal advokátska kancelária s.r.o., Bratislava, Dunajská 33, IČO: 45476101, proti žalovanej Mestská časť Bratislava - Nové Mesto, Bratislava, Junácka 1, IČO: 00603317, právne zastúpenou CLC advokátskou kanceláriou s.r.o., Bratislava, Panenská 18, IČO: 36707856, o určenie neexistencie vlastníckeho práva žalovaného k pozemkom, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-44C/7/2020 o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. júna 2024 č. k. 14Co/52/2024-234, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 12. júla 2023 č. k. B3-44C/7/2020-196 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

1.1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neexistencie vlastníckeho práva žalovanej k pozemkom registra „C“ KN parc. č. XXXXX/XX o výmere 591 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, k.ú. A. P., obec Bratislava - mestská časť A. P., okres Bratislava III, zapísaný na LV č. XXXX, k.ú. A. P., vedených Okresným úradom Bratislava, odbor katastrálny; registra „C“ KN parc. č. XXXXX/XX o výmere 17 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, k.ú. A. P., obec Bratislava - mestská časť A. P., okres Bratislava III, zapísaný na LV č. XXXX, k.ú. A. P., vedených Okresným úradom Bratislava, odbor katastrálny a registra „C“ KN parc. č. XXXXX/X o výmere 5266 m², druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie, k.ú. A. P., obec Bratislava - mestská časť A. P., okres Bratislava III, zapísaný na LV č. XXXX, k.ú. A. P., vedených Okresným úradom Bratislava, odbor katastrálny. Žalobkyňa mala záujem na určení neexistencie vlastníckeho práva žalovanej k pozemkom, na ktorých stoja budovy vo vlastníctve žalobkyne. Tvrdila, že dôvodom neexistencie vlastníckeho práva žalovanej k

zastavanému pozemku a k pozemku pod garážou je absencia základných podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva predpokladaná zákonom u žalovanej, a to nielen v čase vyhotovenia notárskej zápisnice (právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanej k zastavanému pozemku a k pozemku pod garážou), ale aj kedykoľvek predtým a následne po jej spísaní. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení argumentovala tým, že žalovaná ako údajný vlastník zastavaného pozemku od žalobkyne ako vlastníka budovy požaduje bezdôvodné obohatenie za užívanie zastavaného pozemku bez právneho dôvodu a súčasne požaduje aj uzavretie nájomnej zmluvy. Ďalej argumentovala prebiehajúcimi rokovaniami medzi účastníkmi na miestnom úrade Bratislava - Nové Mesto, týkajúce sa prípadného odkúpenia zastavaného pozemku a prípadne aj časti príľahlého pozemku a tiež nevyhnutným riešením prístupu k budove z verejnej komunikácie, ktorý je možný len cez príľahlý pozemok. Vzhľadom na uvedené bola žalobkyňa názoru, že je nevyhnutné, aby súd autoritatívne rozhodol, kto je vlastníkom príľahlého pozemku, resp. či žalovaná jeho vlastníkom je alebo nie je.

1.2. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k.ú. A. P., obec BA- m.č. A. P., okres Bratislava III evidovanej ako prevádzková budova súpisné číslo XXXX na parcele registra „C“ č. XXXXX/XX a garáž súpisné číslo XXXXX na parcele registra „C“ č. XXXXX/XX je žalobkyňa (titul nadobudnutia kúpna zmluva podľa V- XXXXX/XX zo dňa 20. 09. 2010, kúpna zmluva v - XXXXX/XX zo dňa 11. 10. 2012). Z čiastočného výpisu z katastra nehnuteľností LV č. XXXX zo dňa 22. 04. 2022 súd prvej inštancie zistil, že evidovaným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. A. P., obec BA- m. č. A. P., okres Bratislava III evidovanej ako parcela registra „C“ parc. č. XXXXX/XX druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 591 m², je žalovaná (titul nadobudnutia Osvedčenie o vyhlásení účastníka o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnostiam na základe vydržania podľa § 63 zák. č. 323/1992 Zb., notárska zápisnica N 45/2010, Nz 3710/2010, NCRI 3811/2010 zo dňa 04. 02. 2010, listina o určení súpisného čísla Star - 1399/2001 zo dňa 07. 06. 2001, Z - 15505/10). Z čiastočného výpisu z katastra nehnuteľností LV č. XXXX zo dňa 22. 04. 2022 súd prvej inštancie zistil, že evidovaným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k. ú. A. P., obec BA - m. č. A. P., okres Bratislava III evidovanej ako parcela registra „C“ parc. č. XXXXX/XX druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie o výmere 17 m², je žalovaná (titul nadobudnutia Osvedčenie o vyhlásení účastníka o nadobudnutí vlastníctva k nehnuteľnostiam na základe vydržania podľa § 63 zák. č. 323/1992 Zb., notárska zápisnica N 45/2010, Nz 3710/2010, NCRI 3811/2010 zo dňa 04. 02. 2010, listina o určení súpisného čísla Star - 1399/2001 zo dňa 07. 06. 2001, Z - 15505/10).

1.3. Podľa žalobkyne bol naliehavý právny záujem na požadovanom negatívnom určení daný právnym vzťahom medzi stranami sporu a to žalobkyne ako vlastníka stavby a žalovanej ako vlastníka (stavbami žalobkyne) zastavaných pozemkov, ktoré majú právny záujem na vyjasnení vlastníckych práv z hľadiska hmotného práva, aby bol daný základ pre ďalšie s tým súvisiace právne vzťahy medzi nimi. Týmito právnymi vzťahmi majú byť niekoľkoročné rokovania medzi stranami sporu o odkúpení zastavaného pozemku a prípadne aj časti príľahlého pozemku od žalovanej (prípadný nájomný vzťah, prípadná vzťah z bezdôvodného obohatenia).

1.4. Súd prvej inštancie konštatoval, že medzi stranami sporu existuje právny vzťah daný faktom, že budova a garáž žalobkyne sú postavené na pozemku vo vlastníctve žalovanej. Uviedol, že iný právny vzťah medzi stranami neexistuje, keďže žalobkyňa nie je nájomcom sporných pozemkov a žalovaná sa od nej v žiadnom súdnom konaní nedomáhala vydania bezdôvodného obohatenia z titulu užívania pozemkov pod budovami žalobkyne. Negatívne určenie vo vzťahu k určeniu vlastníctva podľa súdu prvej inštancie judikatúra pripúšťa iba v prípade duplicitných zápisov vlastníctva. Vzhľadom na to, že v tomto konaní nejde o takýto prípad, súd prvej inštancie bol názoru, že ani prípadným vyhovením žalobe by nedošlo k odstráneniu tvrdenej právnej neistoty žalobkyne, keďže ani spätným zápisom v katastri nehnuteľností by nebolo zrejmé, kto je vlastníkom pozemkov, ktoré sú predmetom daného konania. Súd prvej inštancie poukázal na to, že žalobkyňa v žalobe poukázala na to, že z notárskej zápisnice vyplýva, že list vlastníctva na dané nehnuteľnosti nebol založený a uvedené pozemky boli časťami pozemnoknižných parciel: parc. č. XXXXX, roľa o výmere 50081 m², PKV č. XXXX, k.ú. W. a parc. č. XXXXX, lúka o výmere 67728 m², PKV č. XXXX k.ú. W.. Vlastníkmi uvedených parciel boli podľa zápisu v uvedených pozemkovoknižných vložkách fyzické osoby: Dr. G. L., Dr. Q. L., H. T., B. a C. T.. V 1/12 parc. č. XXXXX a 1/8 parc. č. XXXXX je č. d. z roku 1949 bolo vyvlastnenie v prospech Československého štátu, Železničná správa. Ďalšie zápisy sú vykonané v roku 1951, pozostalostné

konanie v prospech G. a Q. L.. Uvedené osoby sa k nehnuteľnostiam nehlásili, v centrálnej evidencii sa nenachádzajú, podľa získaných archívnych dokumentov sa v rokoch 1936-1938 odsťahovali do cudziny. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že predmetná žaloba nie je vhodne zvoleným procesným nástrojom ochrany práva žalobkyne a nevyriešila by spornosť daného právneho vzťahu, nakoľko by museli nasledovať prípadné ďalšie konania na zistenie vlastníkov pozemkov.

1.5. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem na požadovaných negatívnych určeníach, čo súdu bránilo vo veci konať ďalej a meritórne sa ňou zaoberať. Na uvedenom základe súd prvej inštancie žalobu zamietol.

1.6. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 18. júna 2024 č. k. 14Co/52/2024-234 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyni v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala žalobkyňa odvolanie. Odvolanie odôvodnila ustanovením § 365 ods. 1 písm. h) CSP s tým, že nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie vzhľadom na nesprávnom posúdení (ne)existencie naliehavého právneho záujmu. Mala za to, že súd prvej inštancie nesprávne posúdil existenciu naliehavého právneho záujmu, keď dospel k záveru o jeho absencii v prejednávanej veci. Žalobkyňa naďalej tvrdila, že naliehavý právny záujem na rozhodnutí v požadovanej veci (autoritatívnom určení súdu, že žalovaná nie je vlastníkom pozemkov a následná možnosť nápravy zápisu v katastri nehnuteľností) je vo veci daný a preukázaný.

2.2. Odvolací súd po preskúmaní odvolania, ako aj obsahu súdneho spisu dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je nedôvodné a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny. V zmysle § 387 ods. 2 CSP sa odvolací súd stotožnil so skutkovým a právnym záverom súdu prvej inštancie, keďže v jeho postupe nezistil žiadne pochybenie. Odvolanie žalobkyne podľa názoru odvolacieho súdu neboli uvedené žiadne skutočnosti, spôsobilé iným spôsobom vyhodnotiť stav zistený súdom prvej inštancie.

2.3. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanej veci išlo o tzv. negatívnu určovaciu žalobu a súd prvej inštancie postupoval správne, keď sa primárne zaoberal existenciou naliehavého právneho záujmu žalobkyne na takomto určení. Existencia naliehavého právneho záujmu je procesnou podmienkou prípustnosti takejto určovacej žaloby a existencia naliehavého právneho záujmu priamo z § 137 písm. c) CSP nevyplyvala. Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je, alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť (R 17/1972). Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa určenia domáha - žalobcu. Naliehavý právny záujem nie je daný v prípade, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva (R 22/2017). Vo vzťahu k riešeniu otázky danosti naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe, odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia v značnej miere argumentoval judikatúrou dovolacieho súdu (v bodoch 18. a 19. odôvodnenia svojho rozhodnutia konkrétne poukázal na sp. zn. 1Cdo/3/2003, sp. zn. 3Cdo/112/2004, sp. zn. 5Cdo/31/2004, sp. zn. 2MCdo/20/2007, sp. zn. 6Cdo/11/2011, sp. zn. 3Cdo/198/2011, sp. zn. 2Cdo/440/2013, sp. zn. 1Cdo/44/2003, sp. zn. 4Cdo/132/2018, sp. zn. 6Cdo/169/2020, sp. zn. 9Cdo/216/2021). V tejto súvislosti odvolací súd upriamil pozornosť aj na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 588/2021, sp. zn. III. ÚS 622/2021. Ústavný súd konštatoval, že určovacia žaloba je oprávneným prostriedkom ochrany tam, kde na jej základe je možné dosiahnuť právnu istotu v dotknutom právnom vzťahu a zároveň na jej základe možno dosiahnuť úpravu vzájomných vzťahov a predísť budúcim sporom. Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len na zbytočné rozmnožovanie sporov. V zmysle ustálenej judikatúry platí, že pokiaľ žalobca navrhuje určenie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, je na požadovanom určení vždy naliehavý právny záujem, ak

súdne rozhodnutie určujúce právo bude podkladom pre zápis v evidencii katastra nehnuteľností a týmto spôsobom sa dosiahne zosúladenie zhody medzi stavom skutočným a evidenciou katastra nehnuteľností (sp. zn. 2Cdo/163/2005, sp. zn. 1Cdo/56/2003, R 24/2009).

2.4. Vychádzajúc z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke danosti naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe v sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prípade duplicitného zápisu v katastri nehnuteľností, odvolací súd konštatoval právny záver, že duplicitne zapísaný vlastník má vždy naliehavý právny záujem na určení vlastníctva, keďže rozhodnutie o takej určovacej žalobe bude podkladom pre riadny zápis v katastri nehnuteľností formou záznamu podľa ustanovenia § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „katastrálny zákon“). Súdna prax, vychádzajúc vždy z konkrétnych okolností prejednávaneho sporu, pripúšťa tak pozitívny určovací petit, ako aj negatívny určovací petit. V oboch prípadoch súd rozhodne o spornosti zápisu vlastníckeho práva spočívajúcej v jeho duplicitne a rozhodne, kto z duplicitne zapísaných vlastníkov je vlastníkom nehnuteľnosti. Z judikátu R 31/2019, ktorý pripúšťa negatívny určovací petit, nijako nemožno vyvodiť, že je prípustný len takýto negatívny určovací petit, vychádzajúc z odôvodnenia tohto rozhodnutia je ho potrebné interpretovať tak, že v sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prípade duplicitného zápisu v katastri nehnuteľností je prípustný aj negatívny určovací petit, čo však nevylučuje prípustnosť aj pozitívneho určovacieho petitu.

2.5. Odvolací súd uviedol, že v danej veci však nešlo o spor o vlastníctvo k pozemkom medzi stranami, ale žalobkyňa sa negatívneho určenia vlastníckeho práva k predmetným pozemkom domáhala len z dôvodu, že je vlastníkom stavieb na nich umiestnených a potrebuje mať s istotou dané, s kým môže vstupovať do prípadných ďalších právnych vzťahov. Na uvedenom základe dospel odvolací súd k záveru, že v tejto veci nejde o spornosť vlastníckeho práva k týmto pozemkom medzi stranami z dôvodu uplatňovania vlastníctva žalobkyne k nim a preto sa odvolací súd stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa nemá na požadovanom negatívnom určení naliehavý právny záujem. Odvolací súd vyslovil, že samotné vlastnícke právo žalobkyne k stavbám (k pozemkom si ho neuplatňovala) nie je ničím ohrozené alebo porušené (a ani sporné) a preto nie je na mieste mu poskytnúť ochranu prostredníctvom negatívnej určovacej žaloby k pozemkom. Odvolací súd sa v plnej miere stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa na žalovanom negatívnom určení vlastníckeho práva k pozemkom, nemala naliehavý právny záujem.

2.6. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v zmysle § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP tak, že žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) podala voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP.

3.1. Dovolateľka zdôraznila, že dovolanie primárne opiera o dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Podľa nej odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď dôvodil, že žalobkyňa nemá v danom prípade naliehavý právny záujem na vyriešení veci po vecnej stránke. Dovolateľka formulovala otázku, či vlastník stavby má alebo nemá naliehavý právny záujem na určení toho, či konkrétna osoba, zapísaná na LV ako vlastník, je alebo nie vlastníkom pozemku pod ňou. Zároveň doplnila, že s touto otázkou súvisí tiež ďalšia právna otázka a to, či vlastník stavby má vzhľadom na intenzitu prepojenia právnych vzťahov medzi vlastníkom stavby a pozemku pod ňou, automaticky (a bez ďalších okolností a skutočností) vždy naliehavý právny záujem na určení vlastníctva pozemku z povahy veci, alebo je existencia jeho naliehavého právneho záujmu okrem tohto faktu podmienená ešte ďalšími kritériami, a ak áno, tak akými.

3.2. V súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka uviedla, že dovolací súd sa v svojej doterajšej rozhodovacej praxi opakovane vyjadril k podmienkam naliehavého právneho záujmu vo všeobecnej rovine (nie v konkrétnej pri rozdielnom vlastníctve stavby a pozemku) a zdôraznil preventívny význam určovacích žalôb a judikoval, že naliehavý právny záujem je daný v prípade, ak je postavenie žalobcu neisté a túto neistotu nie je možné odstrániť iným spôsobom. Keďže odvolací súd neuznal existenciu naliehavého právneho záujmu žalobkyne v situácii, ktorá zodpovedá vyššie uvedeným kritériám, mala dovolateľka za to, že sa odvolací súd odklonil od doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Odvolací súd podľa nej preventívny princíp určovacej žaloby,

judikovaný v rozhodnutiach dovolacieho súdu (uviedla sp. zn. 5Cdo/60/1998, sp. zn. 6Cdo/15/2018) nerešpektoval.

3.3. Dovateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Alternatívne, ak by dovolací súd dospel k záveru, že nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, aby zrušil rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so závermi odvolacieho súdu a rozsudok napadnutý dovolaním považuje za vecne správny a zákonný. Podľa názoru žalovanej postupoval dovolací súd v súlade s ustálenou súdnou praxou, keď rozhodol tak, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie odmietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania a trov právneho zastúpenia v plnom rozsahu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) uvádza nasledovné:

6. Dovolací súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP

10. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

12. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

13. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Musí ísť o právnú otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Rovnako tak sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

14. Dovolateľka vytkla odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie v súvislosti s jeho záverom, že žalobkyňa nemá v prejednávanej veci naliehavý právny záujem na negatívnom určení vlastníckeho práva žalovanej k predmetným pozemkom. V nadväznosti na uvedené dovolateľka vymedzila právnú otázku, či vlastníč stavby má alebo nemá naliehavý právny záujem na určení toho, či konkrétna osoba, zapísaná na LV ako vlastníč, je alebo nie vlastníkom pozemku pod ňou. Dodala, že s touto otázkou súvisí tiež ďalšia právna otázka a to, či vlastníč stavby má vzhľadom na intenzitu prepojenia právnych vzťahov medzi vlastníkom stavby a pozemku pod ňou, automaticky (a bez ďalších okolností a skutočností) vždy naliehavý právny záujem na určení vlastníctva pozemku z povahy veci, alebo je existencia jeho naliehavého právneho záujmu okrem tohto faktu podmienená ešte ďalšími kritériami, a ak áno, tak akými. (bod 3.1.)

15. Po preštudovaní obsahu spisového materiálu, najvyšší súd konštatuje, že v prejednávanej veci boli rozhodnutia súdov nižších inštancií založené na riešení právnej otázky, či má žalobkyňa naliehavý právny záujem na negatívnom určení vlastníctva žalovanej k pozemkom (konkrétne pozemky sú špecifikované v bode 1.1.), na ktorých stoja budovy vo vlastníctve žalobkyne. Tvrdila, že dôvodom neexistencie vlastníckeho práva žalovanej k zastavanému pozemku a k pozemku pod garážou je absencia základných podmienok pre vydržanie vlastníckeho práva predpokladaná zákonom u žalovanej, a to nielen v čase vyhotovenia notárskej zápisnice (právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva žalovanej k zastavanému pozemku a k pozemku pod garážou), ale aj kedykoľvek predtým a následne po jej spísaní.

16. Žalobkyňa v súdnom konaní naliehavý právny záujem na požadovanom určení argumentovala právnym vzťahom, ktorý je medzi stranami sporu a to žalobkyne ako vlastníčky stavby a žalovanej ako vlastníčky zastavaných pozemkov, ktoré majú právny záujem na vyjasnení vlastníckych práv z hľadiska hmotného práva tak, aby bol daný základ pre ďalšie s tým súvisiace právne vzťahy medzi nimi.

Takýmito právnymi vzťahmi majú byť podľa žalobkyne niekoľkoročné rokovania medzi stranami sporu o odkúpení zastavaného pozemku a prípadne aj časti príľahlého pozemku od žalovanej, prípadne nájomný vzťah, alebo prípadný vzťah z bezdôvodného obohatenia.

17. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia (body 22. až 24.), reflektujúc rozhodovaciu prax dovolaciu súdu, uviedol, že v otázke danosti naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe v sporoch o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prípade duplicitného zápisu v katastri nehnuteľností možno vyvodit' právny záver, že duplicitne zapísaný vlastník má vždy naliehavý právny záujem na určení vlastníctva, keďže rozhodnutie o takej určovacej žalobe bude podkladom pre riadny zápis v katastri nehnuteľností formou záznamu v zmysle § 34 ods. 1 katastrálneho zákona. Zároveň odvolací súd dodal, že súdna prax pripúšťa popri pozitívnom určovacom petite, aj negatívny určovací petit, kedy súd v oboch prípadoch rozhodne o spornosti zápisu vlastníckeho práva spočívajúcej v jeho duplicitne a rozhodne, kto z duplicitne zapísaných vlastníkov je vlastníkom nehnuteľnosti. Odvolací súd však v súlade so zistením súdu prvej inštancie, dospel k záveru, že v prejednávanej veci nešlo o spor o vlastníctvo k pozemkom medzi sporovými stranami. Žalobkyňa sa negatívneho určenia vlastníckeho práva žalovanej k pozemkom domáhala len z dôvodu, že je vlastníkom stavieb na nich umiestnených a potrebuje mať istotu, s kým môže vstupovať do prípadných ďalších právnych vzťahov. Vzhľadom na to, že v danej právnej veci nešlo o spornosť vlastníckeho práva k predmetným pozemkom medzi stranami z dôvodu si uplatňovania vlastníctva žalobkyne k nim, odvolací súd uzavrel, že žalobkyňa na požadovanom negatívnom určení nemá naliehavý právny záujem.

18. Dovolací súd na tomto mieste konštatuje, že kľúčovým v spore bolo vyriešenie otázky naliehavého právneho záujmu na požadovanom negatívnom určení vlastníckeho práva žalovanej. Odvolací súd, v zhode so súdom prvej inštancie, správne dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem. Keďže naliehavý právny záujem nepochybne súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práv alebo neistoty žalobcu v jeho právnom vzťahu, je podľa názoru dovolacieho súdu zrejmé, že v tomto prípade podanou žalobou k odstráneniu spornosti práv žalobkyne nemohlo dôjsť, keďže žalobkyňa k sporným pozemkom žiadny právny vzťah nemá a ani si vlastnícke právo k nim neuplatňovala. Dovolací súd v tejto súvislosti dodáva, že súd je viazaný stavom v čase jeho rozhodovania, preto vymedzenie právneho vzťahu medzi stranami sporu žalobkyňou je abstraktného charakteru, keď uvádza prípadné spory, resp. budúce potencionálne právne vzťahy medzi ňou a žalovanou. Zároveň dovolací súd zdôrazňuje, že v prejednávanej veci sa žalobkyňa petitom žaloby domáhala (len) autoritatívneho určenia neexistencie vlastníctva žalovanej zo strany súdu. V danej právnej veci tak absentoval spor duplicitného vlastníctva (resp. duplicitného zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností). Na uvedenom základe dovolací súd zastáva názor, že vyriešením dovolateľkou nastolenej akademickej otázky sa jej postavenie v predmetnom spore nijako nezmení.

19. V zmysle uvedeného dovolací súd nemôže v dovolaní nastolenú všeobecnú akademickú otázku judikátorne uzavrieť. Zároveň dovolací súd dopĺňa, že sama polemika dovolateľa s právnymi názormi dovolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b) CSP (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/203/2016, 2Cdo/54/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

20. K samotnej otázke danosti naliehavého právneho záujmu dovolací súd uvádza, že otázka naliehavého právneho záujmu je výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o posúdení naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady. Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b) CSP je to, aby sa vyriešením niektorej, doposiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto individuálnej otázky ako je určenie naliehavého právneho záujmu sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na preukázanie naliehavého právneho záujmu postupujú sudy vždy rozdielne v

každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach. Takáto rýdzo akademická povaha otázky bez možnosti ovplyvnenia tou či onou možnou odpoveďou na ňu aj výsledku konania v tejto veci, ktorej správnosť si dovolateľka chcela dovolacím súdom len osvedčiť spôsobovala, že nemohla byť naplnená tá požiadavka zákona, že tu ide o otázky, od ktorých vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

21. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalobkyňa v dovolaní zdôraznila preventívny charakter a význam určovacích žalôb v zmysle § 137 písm. c) CSP a poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/60/1998 (R 8/2000) a sp. zn. 6Cdo/15/2018. Uviedla, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť, nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla.

22. Dovolací súd sa stotožňuje s vyššie prezentovaným názorom dovolateľky, ktorý vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá jednotne prijíma i ten záver, že určovacia žaloba podľa § 137 písm. c) CSP (predtým § 80 písm. c) OSP) je preventívneho charakteru a miesto má tam, kde možno jej pomocou eliminovať stav ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, a tiež v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a prostredníctvom ktorej možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov strán. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú práve s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takom určení. Príslušné právne závery sú pritom podmienené aj tým, z akých právnych pomerov žalobca vychádza, akého konkrétneho určenia sa domáha a voči komu žaloba o určenie smeruje. Avšak, ani referencia dovolateľky na uvedené rozhodnutia najvyššieho súdu nemení nič na vyššie uvedenom. Predmetné rozhodnutia najvyššieho súdu sa týkali iných skutkových okolností, než okolností v prejednávanej veci.

23. Na uvedom základe dovolací súd dospel k záveru, že v dovolaní žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP absentuje také vymedzenie právnej otázky, od vyriešenia ktorej skutočne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

24. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd nemohol uskutočniť meritórny dovolací prieskum a dovolanie žalobkyne odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neprípustné.

25. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.